

ДІЙОВІ ОСОБИ

Священик.
Троє сліпих зроду.
Найстарший сліпий.
П'ятий сліпий.
Шостий сліпий.
Три старі сліпі, які моляться.
Найстарша сліпа.
Юна сліпа.
Божевільна сліпа.

П'ЕСА НА ОДНУ ДІЮ

Правічний опівнічний ліс під високим зоряним небом. Посеред сцени, оповитий нічною темрявою, у широкій чорній сутані сидить старезний Священик із мертвотною непорушно закинutoю головою. Спиною він оперся на стовбур широкого гіллястого дуба. Обличчя в нього — жовтаво-воскове, синюшні уста — напіврозкриті. Ними зосереджені очі вже не споглядають видимий бік вічності, вони, здається, налилися кров'ю від незліченних одвічних сліз і болю. Прямі пасма рідкого сивого волосся, які спадають на обличчя й надають йому статечності, — блідіші й більш зморені від усього, що оточує його серед сторожкого безгоміння похмурого лісу. Змарнілі руки він склав на колінах. Праворуч від священика на камінні, пнях і палому листі сидять шестеро сліпих старих. Ліворуч, навпроти них, відмежовані уламками скелі й поваленим деревом, так само сидять шестеро сліпих жінок. Троє зпоміж них увесь час моляться й тужать нутряним голосом. Четверта дуже стара. П'ята має вигляд тихої божевільної. На колінах у неї спить немовля. Шоста ж — прекрасна юнка, її волосся розсипається по всьому тілу. Жінки й чоловіки вдягнуті в темну широку одноманітну одіж. Більшість, поклавши лікті на коліна й закривши обличчя руками, чекають на щось. Мабуть, вони призвичаїлись до незрозумілих тривожних і глухуватих звуків, котрі чути на Острові й не роблять жодних зайвих рухів. Високі цвинтарні дерева — тиси, плакучі верби, кипариси сильно отінали сліпих. Поряд зі священиком на високих пагонах квітнуть хворобливі асфоделі. На сцені дуже темно, лише подекуди місячне сяйво норить пробитися крізь листя дерев.

Перший сліпий зроду. Він іще не повернувся?

Другий сліпий зроду. Ви збудили мене!

Третій сліпий зроду. Я теж спав...

Перший сліпий зроду. Він іще не повернувся?

Другий сліпий зроду. Ніщо не йде...

Третій сліпий зроду. Час повертатися до притулку...
Перший сліпий зроду. Треба дізнатися, де ми...
Другий сліпий зроду. По його відході похолоднішало...
Найстарший сліпий. Хто-небудь знає, де ми?
Найстарша сліпа. Ми довго йшли. Ми, певне, вже далеченько від притулку...
Перший сліпий зроду. А! То жінки навпроти нас?
Найстарша сліпа. Сидимо навпроти вас.
Перший сліпий зроду. Стривайте! Я підйду до вас... (Підводиться та йде навпомацки.) Ви де?.. Скажіть щось, аби я почув, де ви!
Найстарша сліпа. Тут. Ми сидимо на камінні.
Перший сліпий зроду (іде вперед і настовхується на стовбур дерева й уламки скелі). Щось таки нас розділяє...
Другий сліпий зроду. Краще не сходити з місця!
Третій сліпий зроду. Де ви сидите? Чи не підійшли б ви до нас?
Найстарша сліпа. Я не наважуюся встати!
Третій сліпий зроду. І нащо нас розділили?
Перший сліпий зроду. Чути: жінки моляться...
Другий сліпий зроду. Так, моляться троє бабусь...
Перший сліпий зроду. Тепер не час для молитов!
Другий сліпий зроду. Ви помолитесь опісля, в спочивальні!
Три старі далі моляться.
Третій сліпий зроду. Я хочу дізнатись, хто сидить поруч зі мною...
Другий сліпий зроду. Здається, поруч із вами сиджу я...
Обмацують усе довкола себе.
Третій сліпий зроду. Ми не можемо торкнутись один одного...
Перший сліпий зроду. А проте я недалеко від вас... (І далі обмацує все довкола себе й зачіпає щипком П'ятого сліпого,

який зглуха стогне.) Мені чути не всіх. Нещодавно ми були вшістьох...

Перший сліпий зроду. Я починаю дещо розуміти. Розпитаймо жінок: треба про все дізнатись. Чути, як три старі моляться. Хіба вони разом?
Найстарша сліпа. Вони сидять на камені поруч зі мною.
Перший сліпий зроду. Я сиджу на палому листі.
Третій сліпий зроду. А де ж красива сліпа?
Найстарша сліпа. Вона — поруч із молільниками.
Другий сліпий зроду. А де ж божевільна з немовлям?
Юна сліпа. Воно спить. Не збудить його!
Перший сліпий зроду. О! Як ви далеко від нас!.. Я гадав, що ви — навпроти мене...
Третій сліпий зроду. Ми дізналися майже все, що маємо знати. Побалакаймо трохи, доки не прийшов священик...
Найстарша сліпа. Він наказав нам чекати мовчки...
Третій сліпий зроду. Але ж ми не в церкві!
Найстарша сліпа. Ви ж не знаєте, де ми...
Третій сліпий зроду. Мені страшно мовчати...
Другий сліпий зроду. А ви знаєте, куди подався панотець?
Третій сліпий зроду. Щось його аж надто довго немає...
Перший сліпий зроду. Він уже застарий. Він, либонь, уже й сам віднедавна нічогосінько не бачить. Він не хоче зізнатися в цьому, бо ж боїться, щоб його посаду не обійняв хтось інший... Та в мене є підозри, що він заедве бачить. Нам потрібен новий провідник. Він до нас не прислухається, нас — забагато. У притулку тільки й зрячих, що він і три черниці. Та й усі старші за нас! Я певен: він заблукав і тепер шукає дорогу! Він не мав права залишати нас отут...
Найстарший сліпий. Він пішов дуже далеко. Здається, сповістив жінок...

Перший сліпий зроду. Він лише з жінками розмовляє? Хіба нас і на світі нема? А як щодо нас? Треба, зрештою, поскаржитись!

Найстарший сліпий. Кому ж ви поскаржитесь?

Перший сліпий зроду. Не знаю ще. Та ми побачимо, побачимо!.. То куди ж він подався? То я вас питаю, жінки...

Найстарша сліпа. Він стомився від задовгої ходи. Гадаю, сів серед нас перепочити на хвилю. Останнім часом він дуже заслаб і зажурився. Він неабияк боїться відтоді, як помер лікар. Він живе самотником... Майже весь час мовчить. Я не знаю, що з ним сталося... Він за будь-яку ціну хотів вийти сьогодні. Казав, що хоче надивитися на осонцений Острів востаннє перед настанням зими. Здається, зима буде дуже холодна й задовга — з Півночі вже допливають крижини. Він дуже турбувався: днями по сильних зливах ріка вийшла з берегів і прорвала всі греблі. Він казав також, що його лякає море. Воно бозна-чому хвилюється, а берегові скелі не досить високі... Тепер він, мабуть, пішов по хліб і воду для божевільної. Казав, що має йти далеченько... Треба чекати...

Юна сліпа. Ідучи він узяв мої руки. Його ж руки тремтіли начеб од переляку... А тоді поцілував мене...

Перший сліпий зроду. О! О!

Юна сліпа. Я спитала, що ж трапилось... Він відповів, що й сам гаразд не знає. Він сказав, що, мабуть, володарювання старих має скінчитись...

Перший сліпий зроду. Що ж він мав на увазі?

Юна сліпа. Я не збагнула. Він сказав, що йде в бік великого маяка...

Перший сліпий зроду. Хіба тут є маяк?

Юна сліпа. Так, із північного боку Острова. Це, здається, недалечко... Він казав, що сльиво сигнального вогню видно звідси — воно виблискує поміж листям. Гадаю, сьогодні він журився більше, ніж будь-коли. Мабуть, цими днями він часто плаче... Бозна-чому я також плакала, хоч і не ба-

чила його. Я не чула, як він відходив. Я більше ні про що не розпитувала. Я відчула, як він заплющив очі й волів мовчати...

Перший сліпий зроду. А нам він анічогісінько не сказав!

Юна сліпа. Ви ж не слухаєте, коли він говорить!

Найстарша сліпа. Ви всі шепочетесь, коли він говорить!

Другий сліпий зроду. Він лише побажав нам доброї ночі, прощаючись.

Третій сліпий зроду. Вже має бути пізно...

Перший сліпий зроду. Він кілька разів повторював "На добраніч!", ідучи, начеб засинаючи. Я відчув, як він поглянув на мене, кажучи "На добраніч!" Коли погляд зосереджується на комусь, голос змінюється...

П'ятий сліпий. Згляньтесь над незрячими!

Перший сліпий зроду. Хто це верзе казна-що?

Другий сліпий зроду. Гадаю, той, хто не чує...

Перший сліпий зроду. Тихо!.. Не час тепер старцювати!

Третій сліпий зроду. Куди ж він пішов по хліб і воду?

Найстарша сліпа. В бік моря.

Третій сліпий зроду. У його віці до моря не ходять!

Другий сліпий зроду. Хіба ми поряд із морем?

Найстарша сліпа. Так. Замовкніть хоч на хвилю! Ви почуєте його.

Чути легесенький рокіт близького прибою проти берегових скель.

Другий сліпий зроду. Я лише чую, як моляться баби...

Найстарша сліпа. Вслухайтесь! Ви почуєте море крізь їхній шепіт.

Другий сліпий зроду. Справді, недалечко чути якийсь гомін.

Найстарший сліпий. Воно спало. Здається, воно прокидається...

Перший сліпий зроду. Йому не слід було сюди нас заводити.
Я не люблю цього гомону.

Найстарший сліпий. Ви ж знаєте: Острів невеличкий і його чути одразу ж, як виходиш за межі притулку.

Другий сліпий зроду. Я ніколи його не чув...

Третій сліпий зроду. Але, гадаю, сьогодні воно зовсім поряд.
Я не люблю слухати його зблизка.

Другий сліпий зроду. Я теж. До того ж ми й не просилися на прогулянку.

Третій сліпий зроду. Ми ніколи не заходили аж так далеко.
Дарма нас так далеко завели.

Найстарша сліпа. Зранку було так хороше! Він хотів, аби ми відчули насолоду від останніх сонячних днів поки нас не замкнули в притулку на цілісіньку зиму...

Перший сліпий зроду. А я волів би залишитись у притулку!

Найстарша сліпа. А ще він казав, що ми мали б краще пізнати острівець, на якому опинились. Він іще сам його цілком не оглянув. Тут є гора, на яку ніхто не сховався, долини, в які не люблять спускатися, й гроти, у які досі ніхто не заглиблювався... Він додав, що не варто довіку чекати сонця під склепінням спалень... хотів допровадити нас до морського узбережжя. Він пішов туди сам-один.

Найстарший сліпий. Його правда. Таки треба жити...

Перший сліпий зроду. Але ж за межами притулку нема на що дивитись!

Другий сліпий зроду. Зараз сонячно?

Шостий сліпий. Навряд. Мабуть, уже дуже пізно.

Другий сліпий зроду. Котра година?

Інші сліпі. Не знаю. Ніхто не знає.

Другий сліпий зроду. Ще ясно? *(До Шостого сліпого:)* Де ви?.. Ви трохи бачите... Подивіться ж, подивіться!

Шостий сліпий. Гадаю, вже дуже темно. Коли світить сонце, під повіками я бачу блакитну смугу... Я бачив її давненько... А тепер я вже нічого не розрізняю...

Перший сліпий зроду. Я знаю: пізно, коли хочу їсти. А я таки хочу їсти.

Третій сліпий зроду. Та ж погляньте на небо! Може, ви там щось угледите...

Всі, окрім Трьох сліпих зроду, закидають голови догори.

Шостий сліпий. Не знаю, чи й під небом ми...

Перший сліпий зроду. Голос відлуное, начеб у печері...

Найстарший сліпий. Гадаю, він так відлуное, бо вже вечір...

Юна сліпа. Схоже, я відчуваю на руках місячне сяйво...

Найстарша сліпа. Гадаю, на небі — зорі. Я їх відчуваю...

Юна сліпа. Я теж.

Перший сліпий зроду. Не чути ані звуку...

Другий сліпий зроду. Чути лише наше дихання...

Найстарший сліпий. Гадаю, жінки мають рацію...

Перший сліпий зроду. Я ніколи не відчував зірок...

Двоє інших сліпих зроду. Ми теж.

Зненацька на гіляччя дерев спускається зграя нічних птахів.

Другий сліпий зроду. Чуєте? Чуєте? Що то над нами? Чуєте?

Найстарший сліпий. Щось промайнуло між небом і нами!..

Перший сліпий зроду. Не знати — звідкіль цей шерхіт. Я хочу повернутись до притулку!

Другий сліпий зроду. Треба довідатися, де ми!

Шостий сліпий. Я хотів було встати, та довкола мене лише якісь шпички. Я вже не зважуюсь випростати руки...

Третій сліпий зроду. Треба довідатися, де ми!

Найстарший сліпий. Ми не можемо про це довідатись!

Шостий сліпий. Ми маємо бути далеченько від дому. Я не впізнаю жодного звуку...

Третій сліпий зроду. Я вже віддавна відчуваю запах палого листа!
Шостий сліпий. Може, хтось коли-небудь бачив Острів і може повідати нам, де ми!..

Найстарша сліпа. Ми всі приїздили сюди сліпі...

Перший сліпий зроду. А ми ніколи не бачили...

Другий сліпий зроду. Не треба перейматись даремно... Невдовзі він повернеться. Зачекаймо ще трохи. Та ми ніколи більше з ним не підемо...

Найстарший сліпий. Але ж ми не можемо гуляти самі!

Перший сліпий зроду. То й не виходьмо! Я волію взагалі не гуляти...

Другий сліпий зроду. Ми й не хотіли гуляти... ніхто його не просив...

Найстарша сліпа. Сьогодні на Острові свято. Ми завжди гуляємо у великі свята...

Третій сліпий зроду. Я спав собі, аж тут він шарпнув мене за плече й мовив: "Уставайте! Вставайте! Вже час! Сонце височенько!" Хіба сонце світило? Я не помітив його. Я ніколи не бачив сонця...

Найстарший сліпий. Я бачив сонце замолоду.

Найстарша сліпа. Я теж. Багато років тому, в дитинстві... але я його заледве пам'ятаю...

Третій сліпий зроду. Та й чом це йому кортить, аби ми виходили щоразу, як виглядає сонце? Хіба його хтось помічає? Я ніколи не розрізняю, чи то північ, а чи полудень...

Шостий сліпий. Я волію гуляти в полудень. Тоді мені ввижається яскраве сяйво, а очі силкуються розкритись...

Третій сліпий зроду. А я волію сидіти біля полум'я печі в ідальні... Як же там уранці хороше топили!

Другий сліпий зроду. Він міг би виводити нас на сонце й у дворі. За стінами ми в безпеці. Вийти — неможливо, нема чого боятись, адже двері замкнені. Я їх завжди замикаю... Чому це ви торкнулись мого лівого ліктя?

Перший сліпий зроду. Я вас не торкався. Я не можу до вас дотягтись...

Другий сліпий зроду. Кажу ж: хтось торкнувся мого ліктя!

Перший сліпий зроду. Жоден із нас...

Найстарша сліпа. Господи! Господи! Повідай нам, де ми!

Перший сліпий зроду. Ми не можемо чекати тут на безвік!

Вдалечині годинник поволаї б'є дванадцятку.

Найстарший сліпий. Б'є північ!

Другий сліпий зроду. Або полудень... Хіба хто-небудь знає? Скажіть!

Шостий сліпий. І гадки не маю... але, здається, ми в затінку...

Перший сліпий зроду. Не збагну — ми задовго спали...

Другий сліпий зроду. Я хочу їсти!

Інші сліпі. Ми всі хочемо їсти й пити!

Другий сліпий зроду. Хіба ми давно тут?

Найстарша сліпа. Схоже, ми тут справіку...

Шостий сліпий. Я починаю розуміти, де ми...

Третій сліпий. Треба податися туди, де пробіло північ...

Усі нічні птахи лопочуть крильми в темряві.

Перший сліпий зроду. Чуєте? Чуєте?

Другий сліпий зроду. Ми тут не самі.

Третій сліпий зроду. Я вже давненько зауважив: нас підслуховують. Він повернувся?

Перший сліпий зроду. Не збагну, що сталося. Це над нами.

Другий сліпий зроду. А інші хіба нічого не чули? Ви собі мовчите...

Найстарший сліпий. Ми вслухаємось.

Юна сліпа. Довкола чути лопотіння крил!

Найстарша сліпа. Господи! Господи! Повідай нам, де ми!

Шостий сліпий. Я починаю розуміти... Притулок — потойбіч великої ріки. Ми перейшли старий місток. Він повів нас на північ Острова. Ми недалеко від ріки, й, мабуть, нам чути плескіт її хвиль, коли на мить прислухатись... Як він не вернеться, потрібно буде дістатись берега... Там день і ніч проходять великі кораблі й матроси побачать нас на узбережжі. Мабуть, ми опинились у лісі, що довкола маяка. Та я не знаю, де вихід звідсіль... Зі мною хтось піде?

Перший сліпий зроду. Посидьмо ще тут. Зачекаймо, зачекаймо... Ми не знаємо, де велика ріка, а довкола притулку — болота. Зачекаймо, зачекаймо... Він повернеться. Він має повернутись!

Шостий сліпий. Чи хто знає, кудюю ми йшли? Він пояснював нам дорогою...

Перший сліпий зроду. Я не звернув уваги.

Шостий сліпий. Хто-небудь слухав його?

Третій сліпий зроду. Надалі його треба слухати.

Шостий сліпий. Може, серед нас є тутешні?

Найстарший сліпий. Ви ж знаєте: ми всі дісталися сюди зда- леку.

Найстарша сліпа. Ми припливли з-за моря.

Перший сліпий зроду. Я гадав, що помру під час плавання...

Другий сліпий зроду. Я теж. Ми припливли разом.

Третій сліпий зроду. Ми всі втръох із однієї парафії.

Перший сліпий зроду. Подейкують, що її видно звідси, коли ясно. Вона на півночі. Там ще є церква без дзвіниці...

Третій сліпий зроду. Нас прибило до берега випадково...

Найстарша сліпа. А я — з іншого краю...

Другий сліпий зроду. Звідки ж ви?

Найстарша сліпа. Я його не пригадую... Я майже зовсім його не пригадую. Там холодніше, ніж тут. Це було аж надто давно...

Юна сліпа. А я — здалеку...

Перший сліпий зроду. Звідки ж ви?

Юна сліпа. Навіть не знаю, як пояснити... Та й як я мала б вам пояснювати? Той край дуже далеко звідси, за морями... Я приїхала з великого краю... Я можу пояснити на мигах, але ж ми — незрячі... Я довго поневірлялась... Та колись я бачила і сонце, і воду, і вогонь, і гори, й обличчя, й чудернацькі квіти. Таких немає на цьому Острові. Тут затемно й надто холодно... Я не пригадую їхнього запаху, відтоді, як перестала бачити... Я бачила також братів і сестер... Я була ще надто юна, щоб розуміти, де я... Гралася на морським узбережжі... Але ж як ясно я пригадую бачення!.. Одного разу я дивилась на сніг із гірського верхів'я... Я починала розпізнавати тих, кого спіткає лихо...

Перший сліпий зроду. Що ви маєте на увазі?

Юна сліпа. Я й тепер часом розпізнаю їх за голосом... Деякі спогоди ясніші, коли над ними не розмірковуєш...

Перший сліпий зроду. А в мене немає спогадів...

Зграя великих перелітних птахів із верещанням пролітає над деревами.

Найстарший сліпий. Знову щось пронеслось у небі!

Другий сліпий зроду. Чому ж ви прибули сюди?

Найстарший сліпий. До кого ви звертаєтесь?

Другий сліпий зроду. До нашої юної сестри.

Юна сліпа. Мені повідали, що він може мене зцілити. Він сказав, що одного дня я знову бачитиму й відтак зможу покинути Острів...

Перший сліпий зроду. Ми всі хочемо покинути Острів!

Другий сліпий зроду. Ми тут залишимось довіку!

Третій сліпий зроду. Він застарий — він не встигне вас зцілити!

Юна сліпа. Повіки в мене заплющені, та я відчуваю: очі — живі...

Перший сліпий зроду. А в мене повіки — відкриті...
Другий сліпий зроду. А я сплю з розплющеними очима...
Третій сліпий зроду. Годі вже базікати про наші очі!
Другий сліпий зроду. Ви прибули сюди нещодавно?
Найстарший сліпий. Одного вечора під час молитви серед жінок я почув незнайомий голос. За голосом я зрозумів, що ви дуже молода... Мені забагнулося побачити, почути вас...
Перший сліпий зроду. А я й не звернув уваги!
Другий сліпий зроду. Він нам ніколи не повідомляє!
Шостий сліпий. Подейкують, що ви — прекрасна... як жінка з далеких країв!
Юна сліпа. Я ніколи себе не бачила.
Найстарший сліпий. Ми ніколи не бачились. Ми ставимо одне одному питання й відповідаємо; ми живемо вкупі, ми завжди поруч, але ж не знаємо, хто ми!.. Даремно ми обмацуємо одне одного обіруч: очі знають більше, ніж руки!..
Шостий сліпий. Іноді, коли сяє сонце, я бачу ваші тіні...
Найстарший сліпий. Ми ніколи не бачили будинку, в якому мешкаємо. Марна праця — обмацувати стіни й віконця — ми все одно не знаємо, де живемо...
Найстарша сліпа. Подейкують, що то старезний темнісінський злиденний замок, куди ніколи не потрапляє світло, окрім хіба що вежі, в якій мешкає панотець.
Перший сліпий зроду. Незрячим світло не потрібне.
Шостий сліпий. Коли я випасаю вівці біля притулку, вони самі собою вертають надвечір, забачивши світло на вежі... Вони ще жодного разу не заблукали...
Найстарший сліпий. Ми вже багато років живемо вкупі й ніколи не бачились. Здається, ми завжди самі... Для любові потрібно бачити!
Найстарша сліпа. Мені сняться іноді, що я бачу...
Найстарший сліпий. Я ж бачу лише вві сні...

Перший сліпий зроду. Мені ж сняться сні зазвичай лише опівночі...

Порив вітру сколихує ліс, і темними клаптями опадає листя.

П'ятий сліпий. Хто це торкнувся моїх рук?
Перший сліпий зроду. Довкола щось падає!
Найстарший сліпий. Так, згори. Та я не розумію, що це...
П'ятий сліпий. Хто це торкнувся моїх рук? Я заснув. Не заважайте мені спати!
Найстарший сліпий. Ніхто вас не торкався!
П'ятий сліпий. Хто взяв мене за руки? Відповідайте голосніше!
Я не дочуваю...
Найстарший сліпий. Ми й самі не знаємо...
П'ятий сліпий. За нами прийшли?
Перший сліпий зроду. Розмовляти з ним — марна справа. То глуха тетеря...
Третій сліпий зроду. Які ж бідолашні ці глухі!..
Найстарший сліпий. Я заморився сидіти!
Шостий сліпий. Я заморився нидіти тут!
Другий сліпий зроду. Гадаю, ми сидимо задалеко одне від одного... Сядьмо трішечки ближче — я змерз...
Третій сліпий зроду. Я боюсь підвестись. Краще вже не сходити з місця...
Найстарший сліпий. Ми не знаємо, що ж поміж нами...
Шостий сліпий. Мабуть, у мене закривавлені руки... Я хотів підвестись...
Третій сліпий зроду. Я чую: ви нахилияєтесь до мене...
Божевільна сліпа, заповзято повертаючись у бік непорушного священика, стогне й чимдуж тре собі очі.
Перший сліпий зроду. Я чую якийсь звук!

Найстарша сліпа. Гадаю, то наша бідолашна сестра тре очі...
Другий сліпий зроду. Вона тільки це й робить: я чую її щоночі.
Третій сліпий зроду. Вона ж божевільна! Вона завжди мовчить...

Найстарша сліпа. Вона мовчить відколи народила... Схоже, вона завжди боїться...

Найстарший сліпий. А хіба ви тут не боїтесь?

Перший сліпий зроду. Хто?

Найстарший сліпий. Та ж ви, всі!

Найстарша сліпа. Так! Так! Ми боїмось!

Юна сліпа. Ми вже давно боїмось!

Перший сліпий зроду. А чому ви питаєте?

Найстарший сліпий. Не знаю... Здається, я чую: серед вас хтось плаче!..

Перший сліпий зроду. Не треба боятись! Гадаю, то божевільна...

Найстарший сліпий. Є ще дещо... Я певен: іще дещо... Я боюсь не лише її плачу...

Найстарша сліпа. Вона завжди плаче, як годує груддю...

Перший сліпий зроду. Тільки вона так плаче!

Найстарша сліпа. Кажуть, часом вона бачить...

Перший сліпий зроду. Не чути, щоб іще хтось плакав...

Найстарший сліпий. Аби плакати, треба бачити...

Юна сліпа. Я відчуваю запах квітів десь поряд...

Перший сліпий зроду. Я відчуваю лише запах землі!

Юна сліпа. Квіти є, довкола є квіти!

Перший сліпий зроду. Я відчуваю лише запах землі!

Найстарша сліпа. Війнуло запахом квітів...

Перший сліпий зроду. Я відчуваю лише запах землі!

Найстарший сліпий. Гадаю, жінки мають рацію...

Шостий сліпий. Де ж квіти? Я піду зірву їх!

Юна сліпа. Підведіться! Вони праворуч вас!

Шостий сліпий поволі підводиться, йде напромацки, настовхуючись на дерева й кущі, в бік асфodelей, ламаючи й чавлячи їх дорогою.

Юна сліпа. Я чую: ви ламаєте зелене пагіння! Зупиніться! Зупиніться!

Перший сліпий зроду. Не дбайте за квіти. Краще поміркуйте, як вернутись!

Шостий сліпий. Я боюсь вертати.

Юна сліпа. Не треба вертати! Зачекайте (*Підводиться.*) Ой! Земля така холодна! Буде мороз. (*Впевнено йде до блідих чудернацьких асфodelей, але спиняється біля поваленого дерева й уламків скелі поблизу квітів.*) Вони тут! Я не можу їх дістати! Вони біля вас.

Шостий сліпий. Мабуть, я їх оце рву.

Напромацки рве неушкоджені квіти й подає їй.
Нічне птаство відлітає.

Юна сліпа. Схоже, я вже колись бачила ці квіти... Не пригадую назви... Вони такі хворобливі, таке м'яке в них пагіння! Я впізнаю їх заздуже... Либонь, це квіти мертвих...

Вплітає асфodelі собі у волосся.

Найстарший сліпий. Чути шурхіт вашого волосся.

Юна сліпа. То квіти...

Найстарший сліпий. Ми вас ніколи не побачимо...

Юна сліпа. Я теж ніколи себе не побачу... Мені зимно.

Тієї ж миті над лісом здіймається вітер. Чути, як раптом хвилі лунку б'ються проти ближніх скель.

Перший сліпий зроду. Щось гуркоче!

Другий сліпий зроду. Мабуть, буря здіймається...

Найстарша сліпа. То, мабуть, море...

Третій сліпий зроду. Море? Хіба то море? Але ж воно зовсім поруч! Поряд із нами! Я чую: воно зусібіч довкола нас. То має бути щось інше!

Юна сліпа. Чути рокотання хвиль біля самісіньких ніг...

Перший сліпий зроду. То, мабуть, вітер шурхоче в палому листі...

Найстарший сліпий. Гадаю, жінки мають рацію...

Третій сліпий зроду. Воно підступає до нас...

Перший сліпий зроду. А вітер — звідки?

Другий сліпий зроду. З моря.

Найстарший сліпий. Він завжди дме з моря. Воно нас оточило зусібіч... Тож вітер може віяти тільки з моря...

Перший сліпий зроду. Ет! У вас тільки й думок, що про море!

Другий сліпий зроду. Але ж треба про нього думати! Незабаром воно поглине нас!..

Перший сліпий зроду. Ви не знаєте, чи й море це...

Другий сліпий зроду. Я чую плескіт хвиль, начеб занурив у них обидві руки... Ми не можемо лишатись тут! Хтозна, може, хвилі вже довкола нас...

Найстарший сліпий. Куди ж ви хочете податись?

Другий сліпий зроду. Будь-куди! Будь-куди! Тільки б не чути плескоти хвиль! Ходімо звідсіля! Ходімо!

Третій сліпий зроду. Здається, я чую ще дещо. Дослухайтесь!

Чути швидкі далекі кроки в опалому листі.

Перший сліпий зроду. Щось таки наближається!

Другий сліпий зроду. Він іде! Йде! Він повертається!

Третій сліпий зроду. Він дріботить, мов дитинча...

Другий сліпий зроду. Не робімо йому сьогодні докорів!
Найстарша сліпа. Гадаю, то нелюдські кроки...

До лісу вбігає великий собака й мінає їх. Мовчання.

Перший сліпий зроду. Хто це? Ви хто? Згляньтесь над нами, ми так довго чекали!.. (Собака зупиняється й кладе передні лапи на коліна сліпому.) О! О! Що це ви поклали мені на коліна? Що це?.. То це тварина? Схоже, то собака!.. А! Так! Собака з притулку! Ходи сюди! Ходи сюди! Він прийшов нас порятувати! Ходи сюди! Ходи!

Інші сліпі. Ходи сюди! Ходи до нас!

Перший сліпий зроду. Він прийшов нас порятувати! Він ішов за нашими слідами. Він лиже мені руки... начеб ми не бачились цілу вічність...

Інші сліпі. Ходи сюди! Ходи до нас!

Найстарший сліпий. Може, за ним є ще хто?

Перший сліпий зроду. Ні, ні. Він сам-один. Не чути, щоб іще хтось ішов... Нам годі шукати кращого провідника. Іншого й не потрібно. Він вестиме нас туди, куди нам заманеться... Він слухатиметься нас!

Найстарша сліпа. Я боюся йти за ним.

Юна сліпа. Я теж.

Перший сліпий зроду. Чому це? Він бачить краще за нас...

Другий сліпий зроду. Не варто прислухатись до жінок!

Третій сліпий зроду. На небі щось таки змінилося. Я дихаю на повні груди. Повітря тепер чисте.

Найстарша сліпа. То морський вітрець повівся...

Шостий сліпий. От-от розвидниться... Гадаю, сонце сходить...

Найстарша сліпа. Мабуть, похолоднішає...

Перший сліпий зроду. Ми знайдемо дорогу! Він тягне мене! Він тягне мене! Не чується з радіщів! Я не можу його втримати!.. Ходіть за мною! За мною!.. Ми повертаємось додому!..

Підводиться. Собака тягне його до непорушного священика й зупиняється.

Інші сліпі. Де ви? Де ви? Куди ви йдете? Обережно!

Перший сліпий зроду. Зачекайте! Зачекайте! Не ходіть за мною ще! Я повернусь... Він зупинився... Що це?.. О! О! Я торкнувся чогось холоднющого!

Другий сліпий зроду. Агов! Вас ледве чути!

Перший сліпий зроду. Я торкнувся!.. Гадаю, я торкнувся чийогось обличчя!

Третій сліпий зроду. Агов! Вас ледве чути! Що там? Де ви? Ви вже далеко від нас?

Перший сліпий зроду. О! О! О! Я ще не збагнув, що це... Серед нас — мрець!..

Інші сліпі. Серед нас — мрець? Де ви? Де ви?

Перший сліпий зроду. Кажу ж вам, серед нас — мрець!.. А! А!.. Я торкнувся обличчя небіжчика!.. Ви сидите поруч із мерцем!.. Певне, серед нас хтось рушив у Божу дорогу!.. Та скажіть щось, аби я знав, хто живий! Де ви? Де ви? Озвіться! Озвіться всі!

Сліпі, за винятком божевільної та глухого, по черзі озиваються. Три старі припинають молитви.

Перший сліпий зроду. Я не розпізнаю голосів!.. Вони такі схожі!.. І в усіх голос тремтять!..

Третій сліпий зроду. Не озвалися двоє... Де ж вони? (Торкає пальцею П'ятого сліпого.)

П'ятий сліпий. А! А! Я заснув! Не заважайте мені спати!

Шостий сліпий. То не він. Може, божевільна?

Найстарша сліпа. Вона сидить поруч зі мною. Я чую: вона жива...

Перший сліпий зроду. Гадаю... Гадаю, це священик! Він стоїть... Ходіть! Ходіть! Ходіть сюди!

Другий сліпий зроду. Він стоїть?

Третій сліпий зроду. То він не вмер!..

Найстарший сліпий. Де ж він?

Шостий сліпий. Подивимось!

Всі, окрім божевільної й П'ятого сліпого, навпомацки простують до небіжчика.

Другий сліпий зроду. Він тут? То він?

Третій сліпий зроду. Так! Так! Я впізнав його!

Перший сліпий зроду. Господи! Господи! Що ж із нами буде далі?

Найстарша сліпа. Панотче! Панотче! Це ви? Панотче, що трапилось? Як ви?.. Озвіться! Ми всі тут, довкола...

Найстарший сліпий. Принесіть-но води! Він, може, ще живий...

Другий сліпий зроду. Спробуйте... Ану як він допровадить нас до притулку?

Третій сліпий зроду. Марна праця. Не чути серця. Він холодний...

Перший сліпий зроду. Він умер, нічого не сказавши...

Третій сліпий зроду. Він мав би нас попередити...

Другий сліпий зроду. О! Який же ж він старий!.. Я вперше торкаюсь його обличчя...

Третій сліпий зроду (обмацуючи тіло). Він вищий за нас!..

Другий сліпий зроду. У нього широко розкриті очі. Він помер, ісклавши руки...

Перший сліпий зроду. Отже, він помер бозна від чого...

Другий сліпий зроду. Він не стоїть, він сидить на камені...

Найстарша сліпа. Господи! Господи! А я ні про що й не знала!..

Не знала!.. Він уже давненько хворів... Він, певне, намутився сьогодні!.. Він не нарікав... Ні на кого... Все нарікання — лише в потиску рук... Ми не завжди розуміємо... Ми ніколи не розуміємо!.. Помолімося за нього! Станьте навколішки!..

Перший сліпий зроду. Я не зважуюся стати навколішки...

Другий сліпий зроду. Не знати на що стаєш...

Третій сліпий зроду. Хіба він хворів? Він нам не казав...

Другий сліпий зроду. Я чув, як він щось прошепотів наостанок... Здається, він розмовляв із нашою юною сестрою... Що він сказав?

Перший сліпий зроду. Вона не бажає відповідати...

Другий сліпий зроду. Ви не бажаєте відповідати? Де ви? Озвіться!

Найстарша сліпа. Це ви його замордували! Ви його заморили... Ви не хотіли просуватись далі. Ви воліли сісти на придорожнім камінні попоісти... Ви цілісінський день нарікали... Я чула його зітхання... Він помер із важким серцем...

Перший сліпий зроду. То він був хворий? Ви знали це?

Найстарший сліпий. Ми нічого не знали... Ми його ніколи не бачили... Хіба ми знаємо, що діється перед нашими бідоласними мертвими очима? Він не жалівся нам... А тепер уже запізно!.. Я бачив, як помирили троє, але щоб так... ніколи! Тепер наша черга померти!..

Перший сліпий зроду. Я його не картав. Я нічого не казав...

Другий сліпий зроду. Я теж. Ми мовчки йшли за ним...

Третій сліпий зроду. Він помер, ідучи по воду для божевільної...

Перший сліпий зроду. Що ж нам тепер робити? Куди нам іти?

Третій сліпий зроду. А де собака?

Перший сліпий зроду. Тут. Він не відходить від небіжчика...

Третій сліпий зроду. Відженіть його! Відтягніть його! Відтягніть його!

Перший сліпий зроду. Він не хоче відходити від небіжчика.

Другий сліпий зроду. Але ж ми не можемо чекати біля небіжчика! Ми не можемо вмерти в мороці!..

Третій сліпий зроду. Тримаймося купи! Не відходьмо одне від одного! Візьмімося за руки! Сядьмо всі на один камінь... Де інші? Ходіть сюди! Ходіть! Ходіть сюди!

Найстарший сліпий. Де ви?

Третій сліпий зроду. Тут. Я тут. Усі зібрались? Станьте ближче до мене! Де ж ваші руки? Дуже зимно.

Юна сліпа. О! Які ж у вас холодні руки!

Третій сліпий зроду. Що ви робите?

Юна сліпа. Я піднесла руки до віч. Я гадала, що раптом прозрю...

Перший сліпий зроду. Хто це так плаче?

Найстарша сліпа. То божевільна голосить.

Перший сліпий зроду. Вона ще не знає правди?

Найстарший сліпий. Гадаю, ми помremo тут...

Найстарша сліпа. А може, хтось надійде?

Перший сліпий зроду. Можуть надійти черниці з притулку...

Найстарша сліпа. Ввечері вони звідти не виходять...

Юна сліпа. Вони ніколи звідти не виходять...

Другий сліпий зроду. Гадаю, люди з великого маяка помітять нас...

Найстарший сліпий. Вони не сходять зі своєї вежі...

Третій сліпий зроду. А може, таки побачать...

Найстарша сліпа. Вони завжди задивлені в бік моря...

Третій сліпий зроду. Я змерз!

Найстарший сліпий. Послухайте пале листя. Гадаю, обдає морозом...

Юна сліпа. О! Земля така холодна...

Третій сліпий зроду. Зліва чути незрозумілий звук...

Найстарший сліпий. То море рокоче проти скель.

Третій сліпий зроду. А я гадав, то молільниці...

Найстарша сліпа. Чути: кресне крига...

Перший сліпий зроду. Хто це так тремтить? Через нього ми всі тремтимо на цьому камені!..

Другий сліпий зроду. Я вже не можу розтулити пальців!

Найстарший сліпий. Чути ще якийсь незрозумілий звук...

Перший сліпий зроду. Хто це серед нас так тремтить? Хто розхитує камінь?

Найстарший сліпий. Гадаю, то жінка.

Найстарша сліпа. Гадаю, божевільна тремтить найдужче.

Третій сліпий зроду. Її дитяти не чути.

Найстарший сліпий. Воно ще, мабуть, смокче груди...

Перший сліпий зроду. Я відчуваю: вітер дме з півночі.

Шостий сліпий. Гадаю, зорі заховались. Піде сніг.

Третій сліпий зроду. Як хто засне, ми маємо його розбудити...

Найстарший сліпий. А мене хилить на сон...

Порив вітру здіймає й жене пале листя.

Юна сліпа. Ви чуєте шерхіт палого листя? Гадаю, хтось таки наближається...

Другий сліпий зроду. Вслухайтесь: то вітер.

Третій сліпий зроду. Уже тепер ніхто не надійде...

Найстарший сліпий. Надійдуть великі морози...

Юна сліпа. Я чую далекі кроки.

Перший сліпий зроду. Я чую лише шерхіт палого листя!

Юна сліпа. Я чую далеченні кроки...

Другий сліпий зроду. А я — лише північний вітер!

Юна сліпа. Кажу ж: хтось прямує сюди!

Найстарша сліпа. Я чую дуже повільні кроки...

Найстарший сліпий. Гадаю, жінки мають рацію!..

Січе великий лапатий сніг.

Перший сліпий зроду. О! О! Що це таке холодне падає мені на руки?

Шостий сліпий. Сніг іде!

Перший сліпий зроду. Прихлімося ближче одне до одного!

Юна сліпа. Послухайте кроки, врешті-решт!

Найстарша сліпа. На Бога... Замовкніть хоч на хвилячку!

Юна сліпа. Вони ближчають. Вони ближчають! Послухайте!

Раптом дитина божевільної заходиться плачем у темряві.

Найстарший сліпий. То дитина плаче?

Юна сліпа. Він бачить! Він бачить! Він має бачити щось, бо ж плаче! (Бере дитину до рук і відходить у бік, звідки долинають кроки. Інші жінки боязко йдуть за нею та обступають їх.) Я піду цьому назустріч!

Найстарший сліпий. Обережно!

Юна сліпа. Ах! Як же він плаче! Що трапилось? Не плач! Не бійся. Нема чого боятись — ми ж поруч. Ми ж довкола тебе. Що ти побачив? Нічого не бійся... Не плач аж так! Що ти побачив? Скажи, що ти бачиш?

Найстарша сліпа. Кроки ближчають. Послухайте! Послухайте!

Найстарший сліпий. Чути шерхіт суки в палому листі...

Шостий сліпий. То це жінка?

Найстарший сліпий. А хіба то кроки?

Перший сліпий зроду. Може, то хвилі шерхотять у палому листі?

Юна сліпа. Ні ж бо, ні! Це кроки! Це кроки! Кроки!

Найстарша сліпа. Зараз дізнаємося. Слухайте шерхіт палого листя!

Юна сліпа. Я чую, чую: вони зовсім поряд із нами! Послухайте! Послухайте! Що ж ти бачиш? Що ти бачиш?

Найстарша сліпа. У чий бік він дивиться?

Найстарша сліпа. Чути: кресне крига...
Перший сліпий зроду. Хто це так тремтить? Через нього ми всі тремтимо на цьому камені!..
Другий сліпий зроду. Я вже не можу розтулити пальців!
Найстарший сліпий. Чути ще якийсь незрозумілий звук...
Перший сліпий зроду. Хто це серед нас так тремтить? Хто розхитує камінь?
Найстарший сліпий. Гадаю, то жінка.
Найстарша сліпа. Гадаю, божевільна тремтить найдужче.
Третій сліпий зроду. Її дитяти не чути.
Найстарший сліпий. Воно ще, мабуть, смочке груди...
Перший сліпий зроду. Я відчуваю: вітер дме з півночі.
Шостий сліпий. Гадаю, зорі заховались. Піде сніг.
Третій сліпий зроду. Як хто засне, ми маємо його розбудити...
Найстарший сліпий. А мене хилить на сон...

Порив вітру здіймає й жене пале листя.

Юна сліпа. Ви чуєте шерхіт палого листя? Гадаю, хтось таки наближається...
Другий сліпий зроду. Вслухайтесь: то вітер.
Третій сліпий зроду. Уже тепер ніхто не надійде...
Найстарший сліпий. Надійдуть великі морози...
Юна сліпа. Я чую далекі кроки.
Перший сліпий зроду. Я чую лише шерхіт палого листя!
Юна сліпа. Я чую далеченні кроки...
Другий сліпий зроду. А я — лише північний вітер!
Юна сліпа. Кажу ж: хтось прямує сюди!
Найстарша сліпа. Я чую дуже повільні кроки...
Найстарший сліпий. Гадаю, жінки мають рацію!..

Січе великий лапатий сніг.

Перший сліпий зроду. О! О! Що це таке холодне падає мені на руки?
Шостий сліпий. Сніг іде!
Перший сліпий зроду. Прихлімімося ближче одне до одного!
Юна сліпа. Послухайте кроки, врешті-решт!
Найстарша сліпа. На Бога... Замовкніть хоч на хвилику!
Юна сліпа. Вони ближчають. Вони ближчають! Послухайте!

Раптом дитина божевільної заходиться плачем у темряві.

Найстарший сліпий. То дитина плаче?
Юна сліпа. Він бачить! Він бачить! Він має бачити щось, бо ж плаче! (Бере дитину до рук і відходить у бік, звідки долинають кроки. Інші жінки боязко йдуть за нею та обступають їх.) Я піду цьому назустріч!
Найстарший сліпий. Обережно!
Юна сліпа. Ах! Як же він плаче! Що трапилось? Не плач! Не бійся. Нема чого боятись — ми ж поруч. Ми ж довкола тебе. Що ти побачив? Нічого не бійся... Не плач аж так! Що ти побачив? Скажи, що ти бачиш?
Найстарша сліпа. Кроки ближчають. Послухайте! Послухайте!
Найстарший сліпий. Чути шерхіт сукні в палому листі...
Шостий сліпий. То це жінка?
Найстарший сліпий. А хіба то кроки?
Перший сліпий зроду. Може, то хвилі шерхотять у палому листі?
Юна сліпа. Ні ж бо, ні! Це кроки! Це кроки! Кроки!
Найстарша сліпа. Зараз дізнаємося. Слухайте шерхіт палого листя!
Юна сліпа. Я чую, чую: вони зовсім поряд із нами! Послухайте! Послухайте! Що ж ти бачиш? Що ти бачиш?
Найстарша сліпа. У чий бік він дивиться?

Юна сліпа. Туди, звідки долинають кроки. Погляньте! Погляньте! Коли я відвертаю його, він все одно повертається, щоб дивитися... Він бачить! Він бачить! Бачить!.. Він, мабуть, бачить щось дивне!..

Найстарша сліпа (виходячи наперед). Піднесіть його над нами! Хай побачить!

Юна сліпа. Відійдіть! Відійдіть! (Здіймає дитину над гуртом сліпих.) Кроки зупинилися серед нас!..

Найстарша сліпа. Вони тут! Вони поміж нас!..

Юна сліпа. Ви хто?

Тиша.

Найстарша сліпа. Згляньтесь над нами!

Тиша. Потому дитина несамовито голосить.

ПЕЛ
І МЕЛІС

-189

